

అథ శ్రీ తైత్తిరీయారణ్యకే

పఞ్చమప్రశ్నః

* హరిః ఓమ్ ॥ నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః పరా దుర్మాహ మృషీ న్మన్త్ర కృతో మన్త్రపతీ న్పరాదాం వైశ్వదేవీం వాచ ముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మమే ద్యౌ శ్శర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వ మిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మ ప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహమిద ముపస్తరణ ముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం భూయా దుపస్తరణ మహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచ ముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥

ఓమ్ ॥ దేవా వై సత్రమాసత । ఋద్ధిపరిమితం యశస్కామాః । తే ఽబ్రువన్ । యన్నః ప్రథమం యశ ఋచ్ఛాత్ । సర్వేషాం న స్తత్సహాసదితి ।

---

* అత్ర కేచిత్ శంనో వాతః పవతా మిత్యాది

(పూర్వ ప్రశ్నస్య అన్తిమానువాకం) శాన్తిపాఠం మన్యన్తే ॥

తేషాం కురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్ । తస్యై ఖాణ్డవో దక్షిణార్ధ ఆసీత్ । తూర్ఘ్నముత్తరార్ధః । పరీణజ్జఘనార్ధః । మరవ ఉత్కరః ॥ ౧ ॥ తేషాం మఖం వైష్ణవం యశ ఆర్ఛత్ । తం న్యకామయత । తేనాపాక్రామత్ । తం దేవా అన్వాయన్ । యశోఽవరురుత్సమానాః । తస్యాన్వాగతస్య । సవ్యాద్ధనురజాయత । దక్షిణాదిషవః । తస్మాదిషుధన్వం పుణ్యజన్మ । యజ్ఞజన్మా హి ॥ ౨ ॥ తమేకగ్ం సన్తమ్ । బహవో నాభ్యధృష్ణువన్ । తస్మాదేక మిషుధన్వినమ్ । బహవోఽనిషుధన్వా నాభిధృష్ణువన్తి । సోఽస్మయత । ఏకం మా సన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషురితి । తస్య సిష్మియాణస్య తేజోఽపాక్రామత్ । తద్దేవా ఓషధీషు న్యమృజుః । తే శ్యామాకా అభవన్ । స్మయాకా వై నామైతే ॥ 3 ॥ తత్స్మయాకానాగ్ స్మయాకత్వమ్ । తస్మాద్దీక్షితేనాపి గృహ్య స్మేతవ్యమ్ । తేజసో ధృత్యై । స ధనుః ప్రతిష్కభ్యాతిష్ఠత్ । తా ఉపదీకా అబ్రువన్ వరం వృణామహై । అథ వ ఇమగ్ం రన్ధయామ । యత్ర క్వచ ఖనామ । తదపోఽభి తృణదామేతి । తస్మాదుపదీకా యత్ర క్వచ ఖనన్తి । తదపోఽభి తృన్దన్తి ॥ ౪ ॥ వారేవృతగ్గ్ హ్యాసామ్ । తస్య జ్యామప్యాదన్ । తస్య ధనుర్విప్రవమాణగ్ం శిర ఉదవర్తయత్ । తద్ద్యావాపృథివీ అను ప్రావర్తత । యత్ప్రావర్తత । తత్ప్రవర్గ్యస్య ప్రవర్గ్యత్వమ్ । యద్ఘ్రాం ఇత్యపతత్ । తద్ఘర్మస్య ఘర్మత్వమ్ । మహతో వీర్య మపప్తదితి । తన్మహావీరస్య మహావీరత్వమ్ ॥ ౫ ॥ యదస్యాః సమభరన్ । తత్సమ్రాజః సమ్రాట్త్వమ్ । తగ్గ్ స్తృతం దేవతాస్త్రేధా వ్యగృహ్ణత । అగ్నిః ప్రాతస్సవనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్ । విశ్వేదేవా స్తృతీయ సవనమ్ । తేనాపశీర్ష్ణా యజ్ఞేన

యజమానాః । నాశిషోఽవారున్ధత । న సువర్గం లోక మభ్యజయన్ । తే దేవా అశ్వినావబ్రువన్ ॥ ౬ ॥ భిషజౌ వై స్థః । ఇదం యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిధత్తమితి । తావబ్రూతాం వరం వృణావహై । గ్రహ ఏవ నావత్రాపి గృహ్యతామితి । తాభ్యా మేత మాశ్విన మగృహ్ణన్ । తా వేత ద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రత్యధత్తామ్ । యత్ప్రవర్గ్యః । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । అవాశిషోఽరున్ధత । అభి సువర్గం లోక మజయన్ । యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । యజ్ఞ స్యైవ తచ్ఛిరః ప్రతిదధాతి । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానః । అవాశిషో రున్ధే । అభి సువర్గం లోకం జయతి । తస్మా దేష ఆశ్విన ప్రవయా ఇవ । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౭ ॥ ఉత్తరో హ్యేతే త్పన్దన్తి మహావీరత్వ మబ్రువ న్నజయ న్థ్సప్త చ ॥ ౧ ॥

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । చతు ర్గృహీతేన జుహోతి । చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరున్ధే । చతస్రో దిశః । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి । ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యోపాక్రామన్ । నవో భాగాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి । తేభ్య ఏతచ్చతుర్గృహీత మధారయన్ । పురోనువాక్యాయై యాజ్యాయై ॥ ౮ ॥ దేవతాయై వషట్కారాయ । యచ్చతుర్గృహీతం జుహోతి । ఛన్దాగ్ స్యేవ తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్య ప్రీతాని దేవేభ్యో హవ్యం వహన్తి । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహా 3 ఇ న హోతవ్యా 3 మితి । హవిర్వై దీక్షితః । య జ్జుహుయాత్ । హవిష్కృతం యజమాన మగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ । య న్న జుహుయాత్ ॥ ౯ ॥ యజ్ఞపరు రన్తరియాత్ । యజు రేవ వదేత్ । న హవిష్కృతం యజమాన మగ్నౌ ప్రదధాతి । న యజ్ఞపరురన్త రేతి । గాయత్రీ ఛన్దాగ్ స్యత్యమన్యత । తస్యై

వషట్కారోఽభ్యయ్య శిరోఽచ్ఛినత్। తస్య ద్వేధా రసః పరాఽపతత్।
పృథివీమన్యః ప్రావిశత్। పశూనన్యః। యః పృథివీం ప్రావిశత్ ॥ ౧౦ ॥ స
ఖదిరోఽభవత్। యః పశూన్। సోఽజామ్। య త్ఖాది ర్యభ్రి ర్భవతి।
ఛన్దసా మేవ రసేన యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి। యదౌదుమ్బరీ। ఊర్గ్వా
ఉదుమ్బరః। ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి। య ద్వైణవీ। తేజో వై వేణుః
॥ ౧౧ ॥ తేజసైవ యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి। యద్వైకఙ్కతీ। భా ఏవావరున్ధే।
దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యభ్రి మాదత్తే ప్రసూత్యై। అశ్వినో
ర్బాహుభ్యా మిత్యాహ। అశ్వినౌ హి దేవానా మధ్వర్యూ ఆస్తామ్।
పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై। వజ్ర ఇవ వా ఏషా। యదభ్రిః।
అభ్రిరసి నారి రసీత్యాహ శాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥ అధ్వరకృ ద్దేవేభ్య ఇత్యాహ।
యజ్ఞో వా అధ్వరః। యజ్ఞకృద్దేవేభ్య ఇతి వా వై తదాహ। ఉత్తిష్ఠ
బ్రహ్మణస్పత ఇత్యాహ। బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోచ్ఛైతి। ప్రైతు
బ్రహ్మణస్పతి రిత్యాహ। ప్రేత్యైవ యజ్ఞస్య శిరోచ్ఛైతి। ప్ర దేవ్యేతు
సూనృతేత్యాహ। యజ్ఞో వై సూనృతా। అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధస
మిత్యాహ ॥ ౧౩ ॥ పాఙ్క్తో హి యజ్ఞః। దేవా యజ్ఞం నయన్తు న
ఇత్యాహ। దేవా నేవ యజ్ఞనియః కురుతే। దేవీ ద్యావాపృథివీ అను మే
మగ్ంసాథా మిత్యాహ। ఆభ్యా మేవానుమతో యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి।
ఋధ్యాస మద్య మఖస్య శిర ఇత్యాహ। యజ్ఞో వై మఖః। ఋధ్యాస
మద్య యజ్ఞస్య శిర ఇతి వా వై తదాహ। మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణ
ఇత్యాహ। నిర్దిశ్యైవైన ద్ధరతి ॥ ౧౪ ॥ ☛ త్రిర్ హరతి। త్రయ ఇమే
లోకాః। ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి। తూష్ణీం చతుర్థగ్ం

హరతి । అపరిమితా దేవయజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । మృత్ఖనాదగ్రే హరతి ।
తస్మాన్మృత్ఖనః కరుణ్యతమః । ఇయత్యగ్ర ఆసీరిత్యాహ । అస్యా
మేవాఛమ్బట్కారం యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి । ఊర్జం వా ఏతగ్ం రసం
పృథివ్యా ఉపదీకా ఉద్దిహన్తి ॥ ౧౫ ॥ య ద్వల్మీకమ్ । య ద్వల్మీక వపా
సంభారో భవతి । ఊర్జ మేవ రసం పృథివ్యా అవరున్ధే । అథో శ్రోత్ర
మేవ । శ్రోత్రగ్గ్ హ్యేత త్పృథివ్యాః । యద్వల్మీకః । అబధిరో భవతి । య
ఏవం వేద । ఇన్ద్రో వృత్రాయ వజ్ర ముదయచ్ఛత్ । స యత్ర యత్ర
పరాక్రమత ॥ ౧౬ ॥ తన్నాధ్రియత । స పూతీక స్తమ్బే పరాక్రమత ।
సోఽధ్రియత । సోఽబ్రవీత్ । ఊతిం వై మేధా ఇతి । తదూతీకానా
మూతీకత్వమ్ । య దూతీకా భవన్తి । యజ్ఞా యైవోతిం దధతి । అగ్నిజా
అసి ప్రజాపతే రేత ఇత్యాహ । య ఏవ రసః పశూన్ప్రావిశత్ ॥ ౧౭ ॥
☛ తమేవావరున్ధే । పఞ్చైతే సంభారా భవన్తి । పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ
యజ్ఞః । తస్య శిర స్సమ్భరతి । యద్గ్రామ్యాణాం పశూనాం చర్మణా
సమ్భరేత్ । గ్రామ్యాన్పశూ ఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ । కృష్ణాజినేన సమ్భరతి ।
ఆరణ్యా నేవ పశూఞ్ఛుచాఽర్పయతి । తస్మాథ్సమావ త్పశూనాం
ప్రజాయ మానానామ్ ॥ ౧౮ ॥ ఆరణ్యాః పశవః కనీయాగ్ంసః । శుచా
హ్యృతాః । లోమత స్సమ్భరతి । అతో హ్యస్య మేధ్యమ్ । పరి గృహ్య
యన్తి । రక్షసా మపహత్యై । బహవో హరన్తి । అపచితి మేవాస్మి న్దధతి ।
ఉద్ధతే సికతోపోప్తే పరిశ్రితే నిదధతి శాన్త్యై । మదన్తీభి రుపసృజతి ॥ ౧౯ ॥
☛ తేజ ఏవా స్మిన్దధాతి । మధు త్వా మధులా కరోత్విత్యాహ । బ్రహ్మణై
వాస్మి న్తేజో దధాతి । యద్గ్రామ్యాణాం పాత్రాణాం కపాలై స్సగ్ం

సృజేత్। గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచాఽఽర్పయేత్। అర్మకపాలైస్సగ్‌ం సృజతి।
ఏతాని వా అనుప జీవనీయాని। తాన్యేవ శుచాఽఽర్పయతి। శర్కరాభి
స్సగ్‌ం సృజతి ధృత్యై। అథో శన్త్వాయ। అజలోమైస్సగ్‌ం సృజతి। ఏషా
వా అగ్నేః ప్రియా తనూః। యదజా। ప్రియయైవైనం తనువా సగ్‌ం
సృజతి। అథో తేజసా। కృష్ణాజినస్య లోమభిస్సగ్‌ం సృజతి। యజ్ఞో వై
కృష్ణాజినమ్। యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్‌ం సగ్‌ం సృజతి॥ ౨౦॥ యాజ్యాయై న
జుహ్వయా దవిశద్వేణు శ్యాస్త్యై పఙ్క్తిరాధస మిత్యాహ హరతి దిహన్తి
పరాక్రమ తావిశ త్ప్రజాయమానానాగ్‌ం సృజతి శన్త్వాయాష్టౌ చ॥౨॥

పరిశ్రితే కరోతి। బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై। న కుర్వన్నభి
ప్రాణ్యాత్। యత్కుర్వన్నభి ప్రాణ్యాత్। ప్రాణా ఞ్ఛుచాఽఽర్పయేత్।
అపహాయ ప్రాణితి। ప్రాణానాం గోపీథాయ। న ప్రవర్గ్యం చాదిత్యం
చాన్తరేయాత్। యదన్తరేయాత్। దుశ్చర్మా స్యాత్॥ ౨౧॥ ☛ తస్మాన్నాన్త
రాయ్యమ్। ఆత్మనో గోపీథాయ। వేణునా కరోతి। తేజో వై వేణుః। తేజః
ప్రవర్గ్యః। తేజసైవ తేజ స్సమర్ధయతి। మఖస్య శిరోఽసీత్యాహ। యజ్ఞో వై
మఖః। తస్యైత చ్ఛిరః। యత్ప్రవర్గ్యః॥ ౨౨॥ ☛ తస్మాదేవ మాహ।
యజ్ఞస్య పదే స్థ ఇత్యాహ। యజ్ఞస్య హ్యేతే పదే। అథో ప్రతిష్ఠిత్యై।
గాయత్రేణ త్వాఛన్దసా కరోమీత్యాహ। ఛన్దోభి రేవైనం కరోతి। త్ర్యుద్ధిం
కరోతి। త్రయ ఇమేలోకాః। ఏషాం లోకానా మాప్త్యై। ఛన్దోభిః కరోతి
॥ ౨౩॥ వీర్యం వై ఛన్దాగ్‌ంసి। వీర్యేణైవైనం కరోతి। యజుషా బిలం కరోతి
వ్యావృత్త్యై। ఇయన్తం కరోతి। ప్రజాపతినాయజ్ఞముఖేన సంమితమ్।
ఇయన్తం కరోతి। యజ్ఞపరుషా సంమితమ్। ఇయన్తం కరోతి। ఏతావద్వై

పురుషే వీర్యమ్ । వీర్య సంమితమ్ ॥ ౨౪ ॥ ☛ అపరిమితం కరోతి । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । పరిగ్రీవం కరోతి ధృత్యై । సూర్యస్య హరసా శ్రాయేత్యాహ । యథా యజు రేవై తత్ । అశ్వశకేన ధూపయతి । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వ స్సయోనిత్వాయ । వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో వృషాఽశ్వః । తస్య ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ ॥ ౨౫ ॥
☛ ఛన్దోభి రేవైనం ధూపయతి । అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వేత్యాహ । తేజ ఏవాస్మి న్దధాతి । వారుణోఽభీద్ధః । మైత్రియోపైతి శాన్త్యై । సిద్ధ్యై త్వేత్యాహ । యథా యజు రేవైతత్ । దేవస్త్వా సవితోద్వప త్విత్యాహ । సవితృప్రసూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభి రుద్వపతి । అపద్యమానః పృథివ్యామాశా దిశ ఆపృణేత్యాహ ॥ ౨౬ ॥ తస్మాదగ్ని స్సర్వా దిశోఽను విభాతి । ఉత్తిష్ఠ బృహన్భవోర్ధ్వ స్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వ మిత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై । ఈశ్వరో వా ఏషోఽన్ధో భవితోః । యః ప్రవర్గ్య మన్వీక్షతే । సూర్యస్య త్వా చక్షుషాఽన్వీక్ష ఇత్యాహ । చక్షుషో గోపీథాయ । ఋజవే త్వా సాధవే త్వా సుక్షిత్యై త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । ఇయం వా ఋజుః । అన్తరిక్షగ్ం సాధు । అసౌ సుక్షితిః ॥ ౨౭ ॥ దిశో భూతిః । ఇమానేవాస్మై లోకాన్కల్పయతి । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । ఇద మహ మము మాముష్యాయణం విశా పశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహా మీత్యాహ । విశైవైనం పశుభి ర్బ్రహ్మ వర్చసేన పర్యూహతి । విశేతి రాజన్యస్య బ్రూయాత్ । విశై వైనం పర్యూహతి । పశుభిరితి వైశ్యస్య । పశుభి రేవైనం పర్యూహతి । అసుర్యం పాత్ర మనాచ్ఛృణ్ణమ్ ॥ ౨౮ ॥ ఆచ్ఛృణత్తి । దేవత్రాకః । అజక్షీరేణాచ్ఛృణత్తి । పరమం వా ఏత త్పయః । యదజ క్షీరమ్ । పరమేణైవైనం పయసాఽఽ

చ్ఛృణత్తి । యజుషా వ్యావృత్త్యై । ఛన్దోభి రాచ్ఛృణత్తి । ఛన్దోభి ర్వా ఏష క్రియతే । ఛన్దోభి రేవ ఛన్దాగ్ స్యాచ్ఛృణత్తి । ఛృన్ధి వాచ మిత్యాహ । వాచ మేవావరున్ధే । ఛృన్ధ్యూర్జ మిత్యాహ । ఊర్జ మేవావరున్ధే । ఛృన్ధి హవి రిత్యాహ । హవి రేవాకః । దేవపురశ్చర సఘ్యాసం త్వే త్యాహ । యథాయజు రేవైతత్ ॥ ౨౯ ॥ స్యాద్య త్రివర్గ్య శ్ఛన్దోభిః కరోతి వీర్యసంమితం ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్సృణేత్యాహ సుక్షితి రనాచ్ఛృణ్ణం ఛన్దాగ్ స్యాచ్ఛృణ త్త్యష్టౌ చ ॥ 3 ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోత ర్ఘర్మ మభిష్టుహీత్యాహ । ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః । యద్బ్రహ్మా । తస్మా ఏవ ప్రతిప్రోచ్య ప్రచరతి । ఆత్మనోఽనార్త్యై । యమాయ త్వా మఖాయ త్వేత్యాహ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభి రేవైనగ్ం సమర్ధయతి । మదన్తీభిః ప్రోక్షతి । తేజ ఏవాస్మి న్దధాతి ॥ 30॥ ☛ అభిపూర్వం ప్రోక్షతి । అభిపూర్వ మేవాస్మి న్తేజో దధాతి । త్రిః ప్రోక్షతి । త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః । అథో మేధ్యత్వాయ । హోతాఽ న్వాహ । రక్షసా మపహత్యై । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । త్రిష్టుభ స్సతీ ర్గాయత్రీ రివాన్వాహ ॥ 3౧ ॥ ☛ గాయత్రో హి ప్రాణః । ప్రాణ మేవ యజమానే దధాతి । సన్తత మన్వాహ । ప్రాణానా మన్నాద్యస్య సన్తత్యై । అథో రక్షసా మపహత్యై । యత్పరిమితా అనుబ్రూయాత్ । పరిమిత మవరున్ధీత । అపరిమితా అన్వాహ । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య ॥ 3౨ ॥ య త్ప్రవర్గ్యః । ఊర్గ్ముఞ్జాః । య న్మౌఞ్జో వేదో భవతి । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిర స్సమర్ధయతి । ప్రాణాహుతీ ర్జుహోతి । ప్రాణా నేవ యజమానే దధాతి । సప్త జుహోతి । సప్త

వైశీర్షణ్యాః ప్రాణాః । ప్రాణా నేవాస్మి న్దధాతి । దేవస్త్వా సవితా
మధ్వాఽనక్త్విత్యాహ ॥ 33 ॥ ☞ తేజసైవైన మనక్తి । పృథివీం తపస
స్త్రాయస్వేతి హిరణ్య ముపాస్యతి । అస్యా అనతిదాహాయ । శిరో వా
ఏత ద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అగ్ని స్సర్వా దేవతాః । ప్రలవా నాదీ
ప్యోపాస్యతి । దేవతా స్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధాతి । అప్రతిశీర్ణాగ్రం
భవతి । ఏత ద్వైరహ్వ్యైషః ॥ 3౪ ॥ అర్చిరసి శోచి రసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మి
న్బ్రహ్మవర్చసం దధాతి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ ।
మహాన్ హ్యేషః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏతే వావత ఋత్విజః । యే
దర్శపూర్ణమాసయోః । అథ కథా హోతా యజమానా యాశిషో
నాశాస్త ఇతి । పురస్తాదాశీః ఖలువా అన్యో యజ్ఞః । ఉపరిష్టాదాశీ రన్యః
॥ 3౫ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాదితి యదేతాని యజూగ్ంష్యాహ । శీర్షత ఏవ
యజ్ఞస్య యజమాన ఆశిషోఽవరున్ధే । ఆయుః పురస్తాదాహ । ప్రజాం
దక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శ్రోత్ర ముత్తరతః । విధృతి ముపరిష్టాత్ ।
ప్రాణా నేవాస్మై సమీచో దధాతి । ఈశ్వరో వా ఏష దిశోఽనూ
న్మదితోః । యం దిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి ॥ 3౬ ॥ మనోరశ్వాఽసి
భూరిపుత్రే తీమా మభిమృశతి । ఇయం వై మనో రశ్వా భూరిపుత్రా ।
అస్యా మేవ ప్రతితిష్ఠ త్యనున్మాదాయ । సూపసదా మే భూయా మా మా
హిగ్ంసీ రిత్యా హాహిగ్ంసాయై । చితస్థ పరిచిత ఇత్యాహ । అపచితి
మేవాస్మి న్దధాతి । శిరోవా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా
ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తస్య మరుతో రశ్మయః ॥ 3౭ ॥ స్వాహా మరుద్భిః
పరిశ్రయస్వేత్యాహ । అము మేవాదిత్యగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మా

ద్రసా పాదితో౽ముష్మి ల్లోకే రశ్మిభిః పర్యూఢః । తస్మా ద్రాజా విశా
పర్యూఢః । తస్మా ద్బ్రాహ్మణ స్సజాతైః పర్యూఢః । అగ్నే స్త్వాపాస్యా యుతః ।
విశక్యా౽త్తం భా అర్భత్ । య ద్వైకక్యా౽తాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవా
వరున్ధే । ద్వాదశ భవన్తి ॥ ౩౮ ॥ ☛ ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః । సంవత్సర
మేవావరున్ధే । అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్త్రయోదశః పరిధి
ర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాస మవరున్ధే । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసీత్యాహ
వ్యావృత్త్యై । దివం తపస స్త్రాయస్వే త్యుపరిష్టా ద్ధిరణ్య మధి నిదధాతి ।
అముష్యా అనతి దాహాయ । అథో ఆభ్యామేవైన ముభయతః
పరిగృహ్ణాతి । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వేత్యాహ ॥ ౩౯ ॥ స్తౌత్యేవైన
మేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవిత్రాణ్యాదత్తే ।
ఛన్దోభి రేవైనా న్యాదత్తే । మధు మధ్వితి ధూనోతి । ప్రాణో వై మధు ।
ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి । త్రిః పరియన్తి । త్రివృద్ధి ప్రాణః । త్రిః
పరియన్తి । త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ ☛ అథో రక్షసా మపహత్యై । త్రిః
పునః పరియన్తి । షట్థ్సంపద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుష్వేవ
ప్రతితిష్ఠన్తి । యో వై ఘర్మస్య ప్రియాం తనువ మాక్రామతి । దుశ్చర్మా వై
స భవతి । ఏష హ వా అస్య ప్రియాం తనువ మాక్రామతి । యత్త్రిః పరీత్య
చతుర్థం పర్యేతి । ఏతాగ్ం హ వా అస్యోగ్రదేవో రాజని రాచక్రామ
॥ ౪౧ ॥ తతో వై స దుశ్చ ర్మా౽భవత్ । తస్మా త్త్రిః పరీత్య న చతుర్థం
పరీయాత్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । ప్రాణా వై ధవిత్రాణి । అవ్యతిషఙ్గం
ధూన్వన్తి । ప్రాణానా మవ్యతిషఙ్గాయ క్లృప్త్యై । వినిషద్య ధూన్వన్తి । దిక్ష్వేవ
ప్రతితిష్ఠన్తి । ఊర్ధ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । సర్వతో

ధూన్వన్తి । తస్మాదయగ్ం సర్వతః పవతే ॥ ౪౨ ॥ దధాతీవాస్వాహ
యజ్ఞస్యాహ్యేష ఉపరిష్టాదాశీరన్నో వ్యాస్థాపయన్తి రశ్మయో భవన్తి
ధన్వేత్యాహ యజ్ఞ శ్చ్రామ సమష్ట్యై ద్వే చ ॥ ౪ ॥

అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసేత్యాహ ।
అగ్ని ర్వైనం వసుభిః పురస్తా ద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా । సమా
రుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిష మేవై తా మాశాస్తే । ఇన్ద్ర స్త్వా రుద్రై
ర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసే త్యాహ । ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రై
ర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిష మేవై తామాశాస్తే । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు
జాగతేన ఛన్దసే త్యాహ । వరుణ ఏవైన మాదిత్యైః పశ్చా ద్రోచయతి
జాగతేన ఛన్దసా ॥ ౪౩॥ ☞ సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిష
మేవైతామాశాస్తే । ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భి రుత్తరతో రోచయ
త్వానుష్టుభేన ఛన్దసే త్యాహ । ద్యుతాన ఏవైనం మారుతో మరుద్భి
రుత్తరతో రోచయత్యానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వై ర్దేవై రుపరిష్టా ద్రోచయతు
పాఙ్క్తేన ఛన్దసేత్యాహ । బృహస్పతి ర్వైనం విశ్వై ర్దేవై రుపరిష్టా ద్రోచయతి
పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే
॥ ౪౪॥ రోచితస్త్వం దేవఘర్మ దేవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యేష దేవేషు ।
రోచిషీయాహం మనుష్యే ష్విత్యాహ । రోచత ఏవైష మనుష్యేషు ।
సమ్రాడ్ఘర్మ రుచిత స్త్వం దేవే ష్వాయుష్మాగ్ స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చ
స్యసీత్యాహ । రుచితో హ్యేష దేవే ష్వాయుష్మాగ్ స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ ।

రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమిత్యాహ । రుచిత ఏవైష మనుష్యే ష్వాయుష్మాగ్ స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి । రుగసి రుచం మయి ధేహి మయి రుగిత్యాహ । ఆశిష మేవై తామాశాస్తే । తం య దేతైర్యజుర్భి రరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి ప్రబ్రూయాత్ । అరోచుకోఽధ్వర్యు స్స్యాత్ । అరోచుకో యజమానః । అథ యదేన మేతై ర్యజుర్భి రోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి ప్రాహ । రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి । రోచుకో యజమానః ॥ ౪౫ ॥

పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా సమారుచితో రోచయేత్యాహాశిష మేవై తామాశాస్తే శాస్తేఽష్టా చ ॥ ౫ ॥

శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । గ్రీవా ఉపసదః । పురస్తాదుపసదాం ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । త్రిః ప్రవృణక్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । షట్ థ్ సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః ॥ ౪౬ ॥ ఋతుభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽ వరున్ధే । ద్వాదశ కృత్వః ప్రవృణక్తి । ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరా దేవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । చతుర్విగ్ంశతి స్సమ్పద్యన్తే । చతుర్విగ్ంశతి రర్ధమాసాః । అర్ధమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । అథో ఖలు । సకృదేవ ప్రవృజ్యః । ఏకగ్ం హి శిరః ॥ ౪౭ ॥ అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి । ఏతావాన్ వై యజ్ఞః । యావానగ్నిష్టోమః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । నోక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజా వై పశవ ఉక్థాని । యదుక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజాం పశూనస్య నిర్దహేత్ । విశ్వజితి సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్తి ॥ ౪౮ ॥ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి ।

పృష్ఠే దేవాస్మా అచ్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే । అపశ్యం గోపా
మిత్యాహ । ప్రాణో వై గోపాః । ప్రాణమేవ ప్రజాసు వియాతయతి ।
అపశ్యం గోపామిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః । స హీమాః ప్రజా
గోపాయతి । తమేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే । అనిపద్యమాన
మిత్యాహ ॥ ౪౯ ॥ న హ్యేష నిపద్యతే । ఆ చ పరా చ పథిభి శ్చరన్త
మిత్యాహ । ఆ చ హ్యేష పరా చ పథిభి శ్చరతి । స సధ్రీచీ స్సవిషూచీ
ర్వసాన ఇత్యాహ । సధ్రీచీశ్చ హ్యేష విషూచీశ్చ వసానః ప్రజా అభి
విపశ్యతి । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్త రిత్యాహ । ఆ హ్యేష వరీవర్తి భువనే
ష్వన్తః । అత్ర ప్రావీర్మధు మాధ్వీభ్యాం మధు మాధూచీభ్యా మిత్యాహ ।
వాసన్తికా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సమగ్ని రగ్నినా గతేత్యాహ ॥
౫౦ ॥ ☛ గ్రైష్మా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సమగ్ని రగ్నినా గతే
త్యాహ । అగ్నిర్హ్యే వైషోఽగ్నినా సంగచ్ఛతే । స్వాహా సమగ్ని స్తపసా
గతేత్యాహ । పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభి గృణాతి । ధర్తా దివో విభాసి
రజసః పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్ షి కా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి ।
హృదే త్వా మనసే త్వేత్యాహ । శారదా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి
॥ ౫౧ ॥ దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభి రేవేమా న్లోకా
న్త్సందధాతి । విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హైమన్తికా వేవాస్మా
ఋతూ కల్పయతి । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘర్మ దేవా న్పాహీత్యాహ । శైశిరా
వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । తపోజాం వాచ మస్మే నియచ్ఛ దేవా యువ
మిత్యాహ । యా వై మేధ్యావాక్ । సా తపోజాః । తా మేవావరున్ధే
॥ ౫౨ ॥ గర్భో దేవానా మిత్యాహ । గర్భో హ్యేష దేవానామ్ । పితా మతీనా

మిత్యాహ । ప్రజా వై మృతయః । తాసా మేష ఏవ పితా । యత్ప్రవర్గ్యః ।
తస్మా దేవమాహ । పతిః ప్రజానా మిత్యాహ । పతి ర్హ్యేష ప్రజానామ్ ।
మతిః కవీనా మిత్యాహ ॥ ౫౩ ॥ మతి ర్హ్యేష కవీనామ్ । సం దేవో దేవేన
సవిత్రా యతిష్ట సగ్ం సూర్యేణా రుక్తేత్యాహ । అముం చై వాదిత్యం ప్రవర్గ్యం
చ సగ్ం శాస్తి । ఆయుర్దా స్త్వమస్మభ్యం ఘర్మ వర్చోదా అసీత్యాహ । ఆశిష
మేవై తామాశాస్తే । పితా నోఽసి పితా నో బోధేత్యాహ । బోధయ త్యే
వైనమ్ । నవై తేఽవకాశా భవన్తి । పత్నియై దశమః । నవ వై పురుషే
ప్రాణాః ॥ ౫౪ ॥ ☛ నాభిర్దశమీ । ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి । అథో
దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజైవాన్నాద్య మవ రున్ధే । యజ్ఞస్య
శిరోఽచ్ఛిద్యత । తద్దేవా హోత్రాభిః ప్రత్యదధుః । ఋత్విజోఽవేక్షన్తే ।
ఏతా వై హోత్రాః । హోత్రాభి రేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధాతి ॥ ౫౫ ॥
రుచిత మవేక్షన్తే । రుచితాద్వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । ప్రజానాగ్ం
సృష్ట్యై । రుచిత మవేక్షన్తే । రుచితా ద్వై పర్జన్యో వర్షతి । వర్షుకః పర్జన్యో
భవతి । సంప్రజా ఏధన్తే । రుచిత మవేక్షన్తే । రుచితం వై బ్రహ్మవర్చసమ్ ।
బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి ॥ ౫౬ ॥ అధీయన్తోఽవేక్షన్తే । సర్వ మాయుర్యన్తి ।
న పత్న్యవేక్షేత । యత్పత్న్యవేక్షేత । ప్రజాయేత । ప్రజాం త్వస్యై నిర్దహేత్ ।
యన్నా వేక్షేత । న ప్రజాయేత । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహేత్ । తిరస్కృత్యో
యజుర్వాచయతి । ప్రజాయతే । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహతి । త్వష్టీమతీ తే
సపేయేత్యాహ । సపాద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే ॥ ౫౭ ॥

ఋతవో హి శిర స్సర్వపృష్ఠే ప్రవృణ క్త్యనిపద్యమాన మిత్యాహ
గతేత్యాహ శారదా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి రున్ధే కవీనా మిత్యాహ

ప్రాణాః ప్రతిదధాతి భవన్తి వాచయతి చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనా మాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినో ర్బాహుభ్యా మిత్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానా మధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై । అదదేఽదిత్యై రాస్నాఽసీత్యాహ యజుష్కృత్యై । ఇడ ఏహ్యదిత ఏహి సరస్వత్యేహీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై దేవనామాని । దేవనామై రేవైనా మాహ్వయతి । అసా వేహ్యసా వేహ్యసా వేహీ త్యాహ । ఏతాని వా అస్యై మనుష్యనామాని ॥ ౫౮ ॥ మనుష్యనామై రేవైనా మాహ్వయతి । షడ్ఢ్ సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుభి రేవైనా మాహ్వయతి । అదిత్యా ఉష్ణీష మసీత్యాహ । యథా యజురేవైతత్ । వాయురస్యైడ ఇత్యాహ । వాయుదేవత్యో వై వత్సః । పూషా త్వోపావసృజ త్విత్యాహ । పౌష్ణా వై దేవతయా పశవః ॥ ౫౯ ॥ స్వయై వైనం దేవతయోపావ సృజతి । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయేత్యాహ । అశ్వినౌ వై దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యా మేవాస్మై భేషజం కరోతి । యస్తే స్తన శ్శశయ ఇత్యాహ । స్తౌత్యే వైనామ్ । ఉస్ర ఘర్మగ్ం శిగ్ంషోస్ర ఘర్మం పాహి ఘర్మాయ శిగ్ంషే త్యాహ । యథా బ్రూయా దముష్మై దేహీతి । తాదృగేవ తత్ । బృహస్పతి స్త్వోపసీద త్విత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణై వైనా ముప సీదతి । దానవ స్థ పేరవ ఇత్యాహ । మేధ్యానేవైనా న్కరోతి । విష్వగ్వృతో లోహితేనే త్యాహ వ్యావృత్త్యై । అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే పిన్వస్వ బృహస్పతయే పిన్వస్వే త్యాహ । ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే । ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వేత్యాహ । ఇన్ద్రమేవ భాగ ధేయేన సమర్ధయతి ।

ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౧ ॥ ☛ తస్మాదిన్ద్రో దేవతానాం భూయిష్ఠ
భాక్తమః । గాయత్రోసి త్రైష్టుభోసి జాగత మసీతి శఫోప యమానాదత్తే ।
ఛన్దోభి రేవైనా నాదత్తే । సహోర్జో భాగేనోప మేహీత్యాహ । ఊర్జ ఏవైనం
భాగ మకః । అశ్వినౌ వా ఏత ద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధతా వబ్రూతామ్ ।
ఆవాభ్యామేవ పూర్వాభ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రాశ్వినా మధున
స్సారఘ స్యేత్యాహ । అశ్విభ్యా మేవ పూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి । అథో
అశ్వినా వేవ భాగ ధేయేన సమర్ధయతి ॥ ౬౨ ॥ ఘర్మం పాత వసవో
యజతావడిత్యాహ । వసూ నేవ భాగ ధేయేన సమర్ధయతి । య
ద్వషట్కుర్యాత్ । యాతయామాఽస్య వషట్కార స్స్యాత్ । యన్న వష
ట్కుర్యాత్ । రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యుః । వడిత్యాహ । పరోక్షమేవ
వషట్కరోతి । నాస్య యాతయామా వషట్కారో భవతి । న యజ్ఞగ్ం
రక్షాగ్ంసి ఘ్నన్తి ॥ ౬౩ ॥ స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టి వనయే
జుహోమీత్యాహ । యో వా అస్య పుణ్యోరశ్మిః । స వృష్టి వనిః । తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । మధు హవి రసీత్యాహ । స్వదయ త్యేవైనమ్ । సూర్యస్య
తప స్తపేత్యాహ । యథా యజు రేవై తత్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణా
మీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యా మేవైనం పరిగృహ్ణాతి ॥ ౬౪ ॥ అన్తరిక్షేణ
త్వోప యచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరిక్ష ఏవైన ముపయచ్ఛతి । న వా ఏతం
మనుష్యో భర్తుమర్హతి । దేవానాం త్వా పితౄణా మనుమతో భర్తుగ్ం
శకేయ మిత్యాహ । దేవై రేవైనం పితృభి రనుమత ఆదత్తే । ద్విధా ఏన మేత
దర్ధయన్తి । యత్ప్రాశ్చ్ప్రవృజ్య పురో జుహ్వతి । తేజోసి తేజోఽను
ప్రేహీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి । దివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీ రన్తరిక్ష

[illegible] ద్యామా హిగ్ంసీ రిత్యాహాహిగ్ంసాయై
॥ ౬౫ ॥ ☛ సువరసి సువర్మే యచ్ఛ దివం యచ్ఛ దివో మా పాహీత్యాహ ।
[illegible] । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ఆత్మా
వాయుః । [illegible] వాత స్సామాన్యాహ । ఆత్మన్నేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి
దధాతి । [illegible] । ప్రాణానాగ్ం సంతత్యై । పఞ్చాహ ॥ ౬౬ ॥
☛ పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । అగ్నయే
త్వా వసుమతే స్వాహేత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యోఽగ్ని ర్వసుమాన్ ।
తస్మా ఏవైనం జుహోతి । సోమాయ త్వా రుద్రవతే స్వాహేత్యాహ ।
చన్ద్రమా వై సోమో రుద్రవాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । వరుణాయ
త్వాఽఽదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ ॥ ౬౭ ॥ అప్సు వై వరుణ ఆదిత్యవాన్ ।
తస్మా ఏవైనం జుహోతి । బృహస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహే
త్యాహ । బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణ ఏవైనం జుహోతి ।
సవిత్రే త్వర్భుమతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్వాహేత్యాహ ।
సంవత్సరో వై సవితర్భుమాన్ విభుమా న్ప్రభుమాన్ వాజవాన్ । తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । యమాయ త్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహే
త్యాహ । ప్రాణో వై యమోఽఙ్గిరస్వా న్పితృమాన్ ॥ ౬౮ ॥ ☛ తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । ఏతాభ్య ఏవైనం దేవతాభ్యో జుహోతి । దశ
సంపద్యన్తే । దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజైవాన్నాద్య
మవరున్ధే । రౌహిణాభ్యాం వై దేవా స్సువర్గం లోక మాయన్ । త
ద్రౌహిణయో రౌహిణత్వమ్ । యద్రౌహిణౌ భవతః । రౌహిణాభ్యామేవ
తద్యజమాన స్సువర్గం లోకమేతి । అహర్జ్యోతిః కేతునా జుషతాగ్ం

సుజ్యోతి ర్జ్యోతిషాగ్ స్వాహా రాత్రి ర్జ్యోతిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతి
ర్జ్యోతిషాగ్ స్వాహేత్యాహ । ఆదిత్య మేవ త దముష్మి న్లోకేఽహ్నా పరస్తా
ద్దాధార । రాత్రియా అవస్తాత్ । తస్మా దసా వాదిత్యోఽముష్మిన్లోకేఽ
హోరాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౬౯ ॥

మనుష్యనామాని పశవ స్సదత్విత్యాహేన్ద్రాయేత్యాహార్ధయతి
ఘ్నన్తి గృహ్ణ త్యహిగ్ంసాయై పఞ్చాహాదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ
పిత్రు మాసేతి చత్వారి చ ॥ ౭ ॥

విశ్వా ఆశా దక్షిణసదిత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్ప్రీణాతి । అథో
దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । విశ్వాన్దేవా నయా డిహేత్యాహ । విశ్వానేవ దేవా
న్భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య మధోః పిబత
మశ్వినేత్యాహ । అశ్వినా వేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాఽగ్నయే
యజ్ఞియాయ శం యజుర్భిరిత్యాహ । అభ్యేవైనం ఘారయతి । అథో హవి
రేవాకః ॥ ౭౦ ॥ అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్దివాన మహ ర్దివాభి రూతిభి
రిత్యాహ । అశ్వినా వేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । అనువాం ద్యావా
పృథివీ మగ్ంసాతా మిత్యా హానుమత్యై । స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రా
వడిత్యాహ । ఇన్ద్రాయ హి పురో హూయతే । ఆశ్రావ్యాహ ఘర్మస్య
యజేతి । వషట్కృతే జుహోతి । రక్షసా మపహత్యై । అనుయజతి
స్వగాకృత్యై । ఘర్మమపాత మశ్వినే త్యాహ ॥ ౭౧ ॥ పూర్వ మేవోదితమ్ ।
ఉత్తరే ణాభి గృణాతి । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతా మిత్యా
హానుమత్యై । తం ప్రావ్యం యథా వణ్ణమో దివే నమః పృథివ్యా ఇత్యాహ ।
యథాయజు రేవైతత్ । ద్వివిధా ఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం ద్వివిధా

ఇత్యాహ । సువర్గ మేవైనం లోకం గమయతి । దివం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ
పృథివీం గచ్ఛేత్యాహ । ఏష్వేవైనం లోకేషు ప్రతిష్ఠాపయతి । పఞ్చ ప్రదిశో
గచ్ఛేత్యాహ ॥ ౨౨ ॥ దిక్ష్వే వైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । దేవా న్థ్సర్మపా స్సగచ్ఛ
పితౄన్థ్సర్మపా స్సగచ్ఛేత్యాహ । ఉభయేష్వే వైనం ప్రతిష్ఠాపయతి ।
యత్పిన్వతే । వర్ షుకః పర్జన్యో భవతి । తస్మా త్పిన్వ మానః పుణ్యః ।
య త్ప్రాఙ్పిన్వతే । త ద్దేవానామ్ । య ద్దక్షిణా । త త్పితృణామ్ ॥ ౨౩ ॥
☛ య త్ప్రత్యక్ । త న్మనుష్యాణామ్ । య దుదఙ్ । తద్రుద్రాణామ్ ।
ప్రాఞ్చ ముదఞ్చం పిన్వయతి । దేవత్రాకః । అథో ఖలు । సర్వా అను దిశః
పిన్వయతి । సర్వా దిశ స్స మేధన్తే । అన్తః పరిధి పిన్వయతి ॥ ౨౪ ॥ తేజసోఽ
స్కన్దాయ । ఇషే పీపిహ్యూర్జే పీపిహీత్యాహ । ఇష మేవోర్జం యజమానే
దధాతి । యజమానాయ పీపిహీ త్యాహ । యజమానాయైవైతామాశిషమా
శాస్తే । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహీ త్యాహ । ఆత్మన ఏవై తా మాశిష మా
శాస్తే । త్విష్యై త్వా ద్యుమ్నాయ త్వేన్ద్రియాయ త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ ।
యథాయజు రేవైతత్ । ధర్మాఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మే బ్రహ్మాణి
ధారయే త్యాహ ॥ ౨౫ ॥ బ్రహ్మ న్నేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । నేత్త్వా వాత
స్స్కన్దయా దితి యద్యభి చరేత్ । అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయా
మ్యమునా సహ నిరర్థం గచ్ఛేతి బ్రూయా ద్యం ద్విష్యాత్ । య మేవ
ద్వేష్టి । తే నై నగ్ం సహ నిరర్థం గమయతి । పూష్ణే శరసే స్వాహేత్యాహ ।
యా ఏవ దేవతా హుతభాగాః । తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । గ్రావభ్య
స్స్వాహేత్యాహ । యా ఏవాన్తరిక్షే వాచః ॥ ౨౬ ॥ ☛ తాభ్య ఏవైనం
జుహోతి । ప్రతిరేభ్య స్స్వాహేత్యాహ । ప్రాణా వైదేవాః ప్రతిరాః । తేభ్య

ఏవైనం జుహోతి । ద్యావా పృథివీభ్యాగ్ స్వాహేత్యాహ । ద్యావా
పృథివీభ్యా మేవైనం జుహోతి । పితృభ్యో ఘర్మపేభ్య స్స్వాహేత్యాహ ।
యే వై యజ్వానః । తే పితరో ఘర్మపాః । తేభ్య ఏవైనం జుహోతి ॥ ౨౭ ॥
రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ । రుద్ర మేవ భాగధేయేన
సమర్ధయతి । సర్వత స్సమనక్తి । సర్వత ఏవ రుద్రం నిరవదయతే । ఉదఞ్చం
నిరస్యతి । ఏషావై రుద్రస్యదిక్ । స్వాయా మేవ దిశి రుద్రం నిరవదయతే ।
అప ఉపస్పృశతి మేధ్యత్వాయ । నాన్వీక్షేత । యదన్వీక్షేత ॥ ౨౮ ॥
☞ చక్షురస్య ప్రమాయుకగ్గ్ స్యాత్ । తస్మా న్నాన్వీక్ష్యః । అపీపరో
మాఽహ్నో రాత్రియైమా పాహ్యేషాతే అగ్నే సమిత్తయా సమిధ్య
స్వాయుర్మేదా వర్చసామాఞ్జీ రిత్యాహ । ఆయురేవాస్మి న్వర్చో దధాతి ।
అపీపరో మా రాత్రియా అహ్నో మా పాహ్యేషాతే అగ్నే సమిత్తయా
సమిధ్య స్వాయుర్మేదావర్చసా మాఽఽఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవా
స్మిన్వర్చో దధాతి । అగ్ని ర్జ్యోతి ర్జ్యోతి రగ్ని స్స్వాహా సూర్యో జ్యోతి
ర్జ్యోతి స్సూర్య స్స్వాహే త్యాహ । యథాయజు రేవైతత్ । బ్రహ్మవాదినో
వదన్తి । హోతవ్య మగ్ని హోత్రా(3)ం న హోతవ్యా 3 మితి ॥ ౨౯ ॥
యద్యజుషా జుహుయాత్ । అయథాపూర్వ మాహుతీ జుహుయాత్ । య
న్న జుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । భూస్స్వాహేత్యేవ హోతవ్యమ్ ।
యథాపూర్వ మాహుతీ జుహోతి । నాగ్నిః పరాభవతి । హుతగ్ం హవి
ర్మధు హవి రిత్యాహ । స్వదయ త్యేవైనమ్ । ఇన్ద్రతమేఽగ్నా విత్యాహ
॥ ౩౦ ॥ ☞ ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమోఽగ్నిః । ప్రాణ ఏవైన మిన్ద్రతమేఽగ్నౌ
జుహోతి । పితా నోఽసి మా మా హిగ్ంసీ రిత్యాహాహిగ్ంసాయై ।

అశ్యామ తే దేవఘర్మ మధు మతో వాజవతః పితుమత ఇత్యాహ । ఆశిష
మేవైతామాశాస్తే । స్వధావినో ఽశీమహి త్వా మామాహిగ్ంసీ రిత్యా
హాహిగ్ంసాయై । తేజసా వా ఏతే వ్యృధ్యన్తే । యే ప్రవర్గ్యేణ చరన్తి ।
ప్రాశ్నన్తి । తేజ ఏవాత్మన్దధతే ॥ ౮౧ ॥ సంవత్సరం నమాగ్ం
సమశ్నీయాత్ । న రామాముపేయాత్ । న మృన్మయేన పిబేత్ । నాస్య
రామ ఉచ్ఛిష్టం పిబేత్ । తేజ ఏవ త త్సగ్ంశ్యతి । దేవాసురా స్సంయత్తా
ఆసన్ । తే దేవా విజయ ముపయన్తః । విభ్రాజి సౌర్యే బ్రహ్మ సం న్య
దధత । యత్కించ దివాకీర్త్యమ్ । త దేతే నైవ వ్రతేనా గోపాయత్ ।
తస్మాదేత ద్వ్రతం చార్యమ్ । తేజసో గోపీథాయ । తస్మాదేతాని యజూగ్ంషి
విభ్రాజ స్సౌర్య స్యేత్యాహుః । స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్య ఇతి ప్రాత
స్సగ్ం సాదయతి । స్వాహా త్వా నక్షత్రేభ్య ఇతి సాయమ్ । ఏతా వా ఏతస్య
దేవతాః । తాభి రేవైనగ్ం సమర్ధయతి ॥ ౮౨ ॥

అకరశ్వినేత్యాహ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ పితృణామన్తః పరిధి
పిన్వయతి ధారయేత్యాహ వాచో ఘర్మపా స్తేభ్య ఏవైనం జుహో త్యన్వీక్షేత
హోతవ్యా 3 మిత్య గ్నావిత్యాహ దధతే గోపాయథ్సప్త చ ॥ ౮ ॥

ఘర్మ యా తే దివి శుగితి తిస్ర ఆహుతీ ర్జుహోతి । ఛన్దోభి రేవా
స్మైభ్యో లోకేభ్య శ్శుచ మవయజతే । ఇయ త్యగ్రే జుహోతి । అథేయ
త్యథేయతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్య శ్శుచ మవయజతే ।
అను నోఽద్యానుమతి రిత్యా హానుమత్యై । దివస్త్వా పరస్పాయా
ఇత్యాహ । దివ ఏవేమా న్లోకా న్దాధార । బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా
ఇత్యాహ ॥ ౮౩ ॥ ఏష్వేవ లోకేషు ప్రజా దాధార । ప్రాణస్యత్వా

ఘర్మస్యైతయా ఇత్యాహ। ప్రజాస్వేవ ప్రాణాన్దధార। శిరో వా ఏత
ద్యజ్ఞస్య। యత్ప్రవర్గ్యః। అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః। తం యద్దక్షిణా
ప్రత్యఞ్చ ముదఞ్చ ముద్వాసయేత్। జిహ్మాం యజ్ఞస్య శిరోహరేత్।
ప్రాఞ్చ ముద్వాసయతి। పురస్తాదేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ ౨౪ ॥
☛ ప్రాఞ్చ ముద్వాసయతి। తస్మాదసా వాదిత్యః పురస్తా దుదేతి।
శఫోపయమా న్పవిత్రాణి ధృష్ణీ ఇత్యన్వవహరన్తి। సాత్మాన మేవైనగ్ం
సతనుం కరోతి। సాత్మాఽముష్మిన్లోకే భవతి। య ఏవం వేద।
ఔదుమ్బరాణి భవన్తి। ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః। ఊర్జమేవావరున్ధే। వర్త్మనా
వా అన్విత్య ॥ ౨౫ ॥ యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి। సామ్నా
ప్రస్తోతాఽన్వవైతి। సామ వై రక్షోహా। రక్షసా మపహత్యై। త్రి ర్నిధన
ముపైతి। త్రయ ఇమే లోకాః। ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాగ్ స్యపహన్తి।
పురుషః పురుషో నిధన ముపైతి। పురుషః పురుషో హి రక్షస్వీ।
రక్షసామపహత్యై ॥ ౨౬ ॥ య త్పృథివ్యా ముద్వాసయేత్। పృథివీగ్ం
శుచాఽర్పయేత్। యదప్సు। అపశ్శుచాఽర్పయేత్। యదోషధీషు।
ఓషధీ శ్శుచాఽర్పయేత్। యద్వనస్పతిషు। వనస్పతీ ఞ్ఛుచాఽ
ర్పయేత్। హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి। అమృతం వై హిరణ్యమ్
॥ ౨౭ ॥ ☛ అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి। వల్గురసి శంయుధాయా
ఇతి త్రిః పరిషిఞ్చ న్పర్యేతి। త్రివృద్వా అగ్నిః। యావానేవాగ్నిః। తస్య
శుచగ్ం శమయతి। త్రిః పునః పర్యేతి। షట్థ్ సంపద్యన్తే। షడ్వా ఋతవః।
ఋతుభి రేవాస్య శుచగ్ం శమయతి। చతుస్స్రక్తి ర్నాభిర్ ఋతస్యేత్యాహ
॥ ౨౮ ॥ ఇయం వా ఋతమ్। తస్యా ఏష ఏవ నాభిః। యత్ప్రవర్గ్యః। తస్మా

దేవ మాహ । సదో విశ్వాయురిత్యాహ । సదో హీయమ్ । అప ద్వేషో అపహ్వార ఇత్యాహ భ్రాతృవ్యాపనుత్త్యై । ఘర్మైతత్తేఽన్న మేతత్పురీష మితి దధ్నా మధుమిశ్రేణ పూరయతి । ఊర్జ్వా అన్నాద్యం దధి । ఊర్జై వైన మన్నాద్యేన సమర్ధయతి ॥ ౮౯ ॥ ☛ అనశనాయుకో భవతి । య ఏవం వేద । రన్తి ర్నా మాసి దివ్యో గన్ధర్వ ఇత్యాహ । రూప మేవా స్యై త న్మ హిమానగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే । సమహమాయుషా సంప్రాణే నేత్యాహ । ఆశిష మేవైతామాశాస్తే । వ్యసౌ యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవాస్యైషః । అచిక్రద ద్వృషా హరి రిత్యాహ । వృషా హ్యేషః ॥ ౯౦ ॥ ☛ వృషా హరిః । మహా న్మిత్రో న దర్శత ఇత్యాహ । స్తౌత్యే వైన మేతత్ । చిదసి సముద్రయోని రిత్యాహ । స్వామేవైనం యోనిం గమయతి । నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీ రిత్యాహాహిగ్ంసాయై । విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వ మిత్యాహ । యదేవాస్య క్రియమాణస్యాన్త ర్యన్తి । త దేవాస్యై తేనాప్యాయయతి । విశ్వావసురభి తన్నో గృణాత్విత్యాహ ॥ ౯౧ ॥ ☛ పూర్వ మేవో దితమ్ । ఉత్తరే ణాభి గృణాతి । ధియో హిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాదిత్యాహ । ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతాని వోచ దిత్యాహ । ప్రాణా వా అమృతాః । ప్రాణా నేవాస్మై కల్పయతి । ఏత త్త్వం దేవఘర్మ దేవో దేవా నుపాగా ఇత్యాహ । దేవో హ్యేష సన్దేవా నుపైతి । ఇద మహం మనుష్యో మనుష్యా నిత్యాహ ॥ ౯౨ ॥ మనుష్యో హి । ఏష సన్మనుష్యా నుపైతి । ఈశ్వరో వై ప్రవర్గ్య ముద్వాసయన్న । ప్రజాం పశూన్సోమ పీథ మనూద్వాస స్సోమపీథాను మేహి । సహ ప్రజయా సహ రాయస్పోషే

జేత్యాహ । ప్రజా మేవ పశూ న్త్స్వమపీథ మాత్మ న్ధత్తే । సుమిత్రా న ఆప ఓషధయ స్సన్త్విత్యాహ । ఆశిష మేవై తామాశాస్తే । దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసు ర్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవాస్యైషః । ప్ర వా ఏషోఽస్మా ల్లోకాచ్చ్యవతే । యః ప్రవర్గ్య ముద్వాసయతి । ఉదుత్యం చిత్రమితి సౌరీభ్యా మృగ్భ్యాం పునరేత్య గార్హపత్యే జుహోతి । అయం వై లోకో గార్హపత్యః । అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య స్సువర్గో లోకః । యత్సౌరీ భవతః । తేనైవ సువర్గా ల్లోకా న్నైతి ॥ ౬౩ ॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్యన్విత్య రక్షస్వీ రక్షసా మపహత్యై వై హిరణ్యా మాహోర్ధయతి హ్యేష గృణా త్విత్యాహ మనుష్యా నిత్యాహా స్త్యైషోఽష్టా చ ॥ ౬ ॥

ప్రజాపతిం వై దేవా శ్శుక్రం పయోఽదుహ్రన్ । తదేభ్యో న వ్యభవత్ । తదగ్ని ర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్య భవన్ । తేషాం యో రసోఽత్యక్షరత్ । తాని శుక్ర యజూగ్ంష్యభవన్ । శుక్రియాణాం వా ఏతాని శుక్రియాణి । సామ పయసం వా ఏతయో రన్యత్ । దేవానా మన్య త్పయః । యద్గోః పయః ॥ ౬౪ ॥ త థ్సామ్నః పయః । య దజాయై పయః । త ద్దేవానాం పయః । తస్మా ద్యత్రైతై ర్యజుర్భి శ్చరన్తి । త త్పయసా చరన్తి । ప్రజాపతి మేవ తద్దేవాన్పయసాఽన్నాద్యేన సమర్ధయన్తి । ఏష హ త్వై సాక్షా త్ప్రవర్గ్యం భక్షయతి । యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే । ఉత్తరవేద్యా ముద్వాసయే త్తేజస్కామస్య । తేజో వా ఉత్తరవేదిః ॥ ౬౫ ॥ ☛ తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజ స్సమర్ధయతి । ఉత్తరవేద్యా

ముద్వాసయే దన్న కామస్య । శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ముఖ
ముత్తర వేదిః । శీర్ష్ణైవ ముఖగ్ం సందధా త్యన్నాద్యాయ । అన్నాద ఏవ
భవతి । యత్ర ఖలు వా ఏత ముద్వాసితం వయాగ్ంసి పర్యాసతే । పరి వై
తాగ్ం సమాం ప్రజా వయాగ్ స్యాసతే ॥ ౯౬ ॥ తస్మా దుత్తరవేద్యా మేవో
ద్వాసయేత్ । ప్రజానాం గోపీథాయ । పురో వా పశ్చా ద్వోద్వాసయేత్ ।
పురస్తా ద్వా ఏత జ్యోతి రుదేతి । త త్పశ్చా న్నిమ్రోచతి । స్వా మేవైనం
యోని మనూద్వా సయతి । అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాం వా
ఏత న్మధ్యా జ్జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః । స్వ ఏవైనం యోనౌ
ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౯౭ ॥ యం ద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం
దిశ్యుద్వాసయేత్ । ఏష వా అగ్ని ర్వైశ్వానరః । యత్ప్రవర్గ్యః । అగ్నినై
వైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । ఔదుమ్బర్యాగ్ం శాఖాయా
ముద్వాసయేత్ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః । శుగ్ఘర్మః ॥ ౯౮ ॥
ఇద మహ మముష్యా ముష్యాయణస్య శుచా ప్రాణ మపిదహా
మీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణ మపిదహతి । తాజగార్తి మార్ఛతి । యత్ర
దర్భా ఉపదీకసన్తతా స్స్యుః । త దుద్వాసయే ద్వృష్టి కామస్య । ఏతా వా
అపామనూజ్ఞావర్యో నామ । యద్దర్భాః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య ఇతో
వృష్టి ముదీరయతి । అసా వేవాస్మా ఆదిత్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి । తా ఆపో
నియత్తా ధన్వనా యన్తి ॥ ౯౯ ॥

గోః పయ ఉత్తర వేది రాసతే స్థాపయతి ఘర్మో యన్తి ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతి స్సం భ్రియమాణః । సంరాట్ ఫ్ సంభృతః । ఘర్మః
ప్రవృక్తః । మహావీర ఉద్వాసితః । అసౌ ఖలు వా వైష ఆదిత్యః । య

త్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని నామా న్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు రేనం
నామ్నా । బ్రహ్మ వాదినో వదన్తి ॥ ౧౦౦॥ యో వై వసీయాగ్ంసం యథా
నామ ముపచరతి । పుణ్యార్తిం వై స తస్మై కామయతే । పుణ్యార్తి మస్మై
కామయన్తే । య ఏవం వేద । తస్మా దేవం విద్వాన్ । ఘర్మ ఇతి దివాఽఽ
చక్షీత । సంరాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే తనువౌ । ఏతే అస్య
ప్రియే నామనీ । ప్రియ యైవైనం తనువా ॥ ౧౦౧॥ ప్రియేణ నామ్నా
సమర్ధయతి । కీర్తిరస్య పూర్వా గచ్ఛతి జనతామాయతః । గాయత్రీ
దేవేభ్యోపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్రవర్గ్యే ణై వాను వ్యభవన్ ।
ప్రవర్గ్యేణాప్నువన్ । య చ్చతుర్విగ్ంశతికృత్వః* ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి ।
గాయత్రీమేవ తదను విభవతి । గాయత్రీ మాప్నోతి । పూర్వాఽస్య జనం
యతః కీర్తి ర్గచ్ఛతి । వైశ్వదేవ స్సగ్ంసన్నః ॥ ౧౦౨॥ వసవః ప్రవృక్తః ।
సోమోఽభి కీర్యమాణః । ఆశ్వినః పయ స్యానీయమానే । మారుతః
క్వథన్ । పౌష్ణ ఉదన్తః । సారస్వతో విష్యన్దమానః । మైత్ర శ్శరో గృహీతః ।
⊛ తేజ ఉద్యతో వాయుః । హ్రియమాణః ప్రజాపతిః । హూయమానో
వాగ్ఘుతః ॥ ౧౦౩॥ అసౌ ఖలు వా వైష ఆదిత్యః । య త్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని
నామా న్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు రేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో
వదన్తి । య న్మృన్మయ మాహుతిం నాశ్నుతేఽథ । కస్మా దేషోఽశ్నుత
ఇతి । వాగేష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ వాచం దధాతి ॥ ౧౦౪॥ తస్మా దశ్ను
తే । ప్రజాపతి ర్వా ఏష ద్వాదశ ధా విహితః । య త్ప్రవర్గ్యః । య త్ప్రాగవ
కాశేభ్యః । తేన ప్రజా అసృజత । అవకాశై ర్దేవా సురా నసృజత । య దూర్ధ్వ

* "శతిః కృత్వః" ఇతి కేచిత్. ⊛ తేజ ఉద్యతః । వాయుర్హ్రియమాణః । ప్రజాపతిర్
హూయమానః । వాగ్ఘుతః । ఇతి వా పాఠః ।

మేవ శ్రోత్రేభ్యః । తేనా న్నమసృజత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతి ర్వా వైషః ॥౧౦౫॥ వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హలాయమానో వాగ్యతో దధాత్వృషః • ॥౧౧॥

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । తేన కామాగ్ం ఏతి । య ద్వితీయేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । అగ్ని ర్భూత్వా దేవా నేతి । య త్తృతీయేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । వాయు ర్భూత్వా ప్రాణా నేతి । య చ్చతుర్థేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । ఆదిత్యో భూత్వా రశ్మీ నేతి । య త్పఞ్చ మేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । చన్ద్రమా భూత్వా నక్షత్రాణ్యేతి ॥౧౦౬॥ ☛ యత్షష్ఠేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవత్సర మేతి । య త్సప్తమేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । ధాతా భూత్వా శక్వరీ మేతి । య దష్టమేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । బృహస్పతి ర్భూత్వా గాయత్రీ మేతి । య న్నవమేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । మిత్రో భూత్వా త్రివృత ఇమాన్లోకా నేతి । య ద్దశమేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । వరుణో భూత్వా విరాజ మేతి ॥౧౦౭॥ య దేకాదశేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । ఇన్ద్రో భూత్వా త్రిష్టుభమేతి । యద్ద్వాదశేఽహ న్త్సంవృజ్యతే । సోమో భూత్వా సత్యా మేతి । య త్పురస్తా దుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మా దితః పరాఙ్మూ న్లోకాగ్ స్తప న్నేతి । య దుపరిష్టా దుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మా దముతోఽర్వా ఙిమాన్లోకాగ్ స్తప న్నేతి । య ఏవం వేద । ఐవ తపతి ॥౧౦౮॥ నక్షత్రాణ్యేతి విరాజ మేతి తపతి ॥౧౨॥

దేవా వై సత్రగ్ం సావిత్రం పరిశ్రితే బ్రహ్మ న్త్సంచరిష్యామోఽగ్నిష్ట్వా శిరో గ్రీవా దేవస్య రశనాం విశ్వా ఆశా ఘర్మ యాతే ప్రజాపతిగ్ం

• వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హలాయమానో బ్రూయా దన్నం ప్రజాపతి రేకం చ ॥ ఇతి వా పాఠః .

శుక్రం ప్రజాపతి స్సంభ్రియమాణ స్సవితా భూత్వా ద్వాదశ ॥౧౨॥

దేవావై సత్రగ్ం స ఖదిరః పరిశ్రితేఽఖిపూర్వ మఘో రక్షస్సాం గ్రైష్మ్యేవాస్త్రై బ్రహ్మావై దేవానా మశ్వినా ఘర్మం పాతం ప్రాణో వై వృష్ణా హరి ర్యో వై వసీయాగ్ంసం యథా నామ మష్టోత్తరశతమ్ ॥౧౦౮॥

* ఓం నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్ర పతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః పరా దుర్మాహ మృషీ న్మన్త్ర కృతో మన్త్రపతీ న్పరాదాం వైశ్వదేవీం వాచ ముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మ మే ద్యౌ శ్శర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వ మిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మ ప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహమిద ముపస్తరణ ముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం భూయా దుపస్తరణ మహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు ॥

ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ తత్సత్ ॥

---

* అత్ర శం నో వాతః పవతా మిత్యను వాక ఏవ శాన్తి పాఠ ఇతి కేషాం చిన్మతమ్ ॥

ఇతి శ్రీ తైత్తిరీయారణ్యకే పఞ్చమ ప్రశ్నః